

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

ІНСТИТУТ МАТЕМАТИКИ, ЕКОНОМІКИ ТА МЕХАНІКИ

КАФЕДРА СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА
І МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

**ЕКОНОМІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ КРАЇНИ:
НАУКОВІ ПІДХОДИ
ТА ПРАКТИКА РЕАЛІЗАЦІЇ**

МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

26-27 лютого 2016 року

Одеса
2016

УДК 330.3(063)
ББК 65.01я43
Е 45

Організаційний комітет:

Горняк О. В. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економічної теорії та історії економічної думки ОНУ імені І. І. Мечникова.

Якубовський С. О. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин ОНУ імені І. І. Мечникова.

Ломачинська І. А. – кандидат економічних наук, доцент, заступник директора Інституту математики, економіки, механіки ОНУ імені І. І. Мечникова.

Ніколаєв Ю. О. – кандидат економічних наук, доцент, заступник завідувача кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин ОНУ імені І. І. Мечникова.

Відповідальний за випуск:

Якубовський Сергій Олексійович – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин ОНУ імені І. І. Мечникова

Економічний потенціал країни: наукові підходи та практика реалізації: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 26-27 лютого 2016 р.) / відп. за випуск д.е.н., проф. С. О. Якубовський. – Одеса : ОНУ імені І. І. Мечникова, 2016. – 236 с.

ISBN 978-617-7326-13-6

Викладено тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Економічний потенціал країни: наукові підходи та практика реалізації», яка відбулася у м. Одеса 26-27 лютого 2016 року.

УДК 330.3(063)
ББК 65.01я433

Командровська В. Є., Любезна І. І. ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	43
Корнійчук О. О. ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК КАТАЛІЗАТОР СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ.....	46
Кулінська А. В. ЗМЕНШЕННЯ НЕГАТИВНОГО ВПЛИВУ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БОРГОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ	49
Прохорчук С. В. РОЛЬ ЛЮДСЬКОГО ФАКТОРУ В ІННОВАЦІЙНІЙ СТРАТЕГІЇ	51
Руснак А. В. ІНСТИТУЦІЙНІ РЕГУЛЯТОРИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ	54
Савіцька О. П., Погребняк Л. В., Савіцька Н. В. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ: РЕГІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ.....	57
Хадарцев О. В. ПРИНЦИПИ РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ У ФОРМУВАННІ СТРАТЕГІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ.....	60
Хало В. В., Педченко Н. С. ЗАГАЛЬНІ ПІДХОДИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ АКТИВНОСТІ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ТА ЇЇ ОЦІНКИ.....	61
Шаманська О. І. МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ АПК.....	63
Штулер І. Ю. МЕТОДИКА ПОБУДОВИ ЗАГАЛЬНОЇ ЛІНІЙНОЇ МОДЕЛІ ДЛЯ ПРОГНОЗУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ РОЗВИТКУ КРАЇНИ	66
СЕКЦІЯ 4. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ	
Базалійська Н. П., Ковальчук Г. Р. ЕФЕКТИВНИЙ ПІДБІР ПЕРСОНАЛУ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА.....	69
Бегма П. О. ПІДХОДИ ДО ЗМІСТУ ПОНЯТТЯ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ	72
Власова К. М. ЕКСПОРТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ М'ЯСОПЕРЕРОБНОЇ ГАЛУЗІ	75
Гільорме Т. В., Таран В. В., Полгородник Н. В. МЕХАНІЗМ ПРОСУВАННЯ ЕНЕРГОЗБЕРІГАЮЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАСАДАХ КОНЦЕПЦІЇ ЦЕНТРІВ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	79
Гринчук О. Д. СУЧАСНИЙ СТАН АВТОПЕРЕВЕЗЕНЬ В ТРАНСПОРТНІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ.....	82
Гуменюк О. Г. ВПРОВАДЖЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ НА ПІДПРИЄМСТВІ	85

Кулінська А. В.

*кандидат наук з державного управління, доцент,
доцент кафедри маркетингу та менеджменту
Донецького національного університету економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського
м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна*

ЗМЕНШЕННЯ НЕГАТИВНОГО ВПЛИВУ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БОРГОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Щоб уникнути наслідків зовнішньої заборгованості країни і гарантувати стабільність валютно-фінансової системи необхідно застосувати ряд механізмів, які, з одного боку, призведуть до зменшення зовнішньоборгового фінансування, а, з іншого, – зроблять економіку національного господарства стійкішою до негативного впливу глобальних факторів. Зміцнення боргової безпеки України передбачає реалізацію наступних дій:

прискорення темпів накопичення міжнародних валютних резервів країни. Нарощування міжнародних валютних резервів має відбуватися відповідно до обсягів приросту валового зовнішнього боргу (розбіжності можливі тільки при формуванні дефіциту державного бюджету). За попередніми даними міжнародні резерви України на 01.12.2015 року становили 13 млрд. 148 млн. дол. США в еквіваленті. З початку року обсяг резервів збільшився на 75% або на 5 млрд. 615 млн. дол. США [1].

Нарощуванню міжнародних валютних резервів сприяло надходження від операцій swap з іноземними банками у сумі 650,5 млн. дол. США. Ще 9,5 млн. дол. США регулятор купив під час валютних аукціонів для поповнення резервів. Зростання міжнародних валютних резервів України відбулося, незважаючи на необхідність здійснити платежі уряду з погашення і обслуговування державного та гарантованого державою боргу в іноземній валюті.

На ці цілі витрачено 129,0 млн. дол. США (окрім платежів на користь Міжнародного валютного фонду), у тому числі 34,9 млн. дол. США, – це на обслуговування за облігаціями зовнішньої державної позики та державними цінними паперами. Також 55,5 млн. дол. США спрямовано на платежі уряду та Національного банку на користь Міжнародного валютного фонду. Крім того, в 2015 році Національний банк України проводив інтервенції для згладжування коливань на міжбанківському валютному ринку. Протягом місяця продано 143,1 млн. дол. США. З них на аукціонах – 130,4 млн. дол. США, а за адресними інтервенціями – 12,7 млн. дол. США;

зростання обсягів національного експорту. Треба реалізувати комплекс заходів зовнішньоекономічної політики, спрямованих на зростання обсягів національного експорту і стримування експансії імпорту споживчих товарів та послуг. Зміцнення торговельного балансу або накопичення достатнього обсягу фінансових ресурсів зменшуватиме ступінь вразливості платіжного балансу до несприятливих тенденцій у сфері руху міжнародних капіталів [3, с. 308].

У цьому контексті потрібно зазначити, що правила Світової організації торгівлі не перешкоджають становленню нормальної системи митного контролю (перекриттю каналів для «чорного» або «сірого» імпорту), а також наданню підтримки експортерам України у формі страхування ризиків та кредитування експортних контрактів,

лобіювання їх інтересів на політичній арені. Більш того, ці правила передбачають запровадження особливих умов оподаткування (на обмежений період часу) для молодих галузей національного господарства;

реалізація зваженої політики регулювання доходів населення. Продовження політики стрімкого зростання реальних доходів, не забезпечених зростанням реального валового внутрішнього продукту, вестиме до поглиблення негативного сальдо поточного рахунку платіжного балансу країни (через нарощування імпорту товарів) чи може стати пусковим механізмом дестабілізації фінансової системи України при зменшенні нетто-надходження іноземного капіталу. Слід також враховувати, що збільшення дефіциту бюджету потребуватиме залучення коштів для його фінансування, що може виявитися проблематичним при погіршенні кон'юнктури міжнародного ринку капіталів або зниженні довіри внутрішніх інвесторів до уряду;

недопущення підвищення номінального курсу гривні. Девальвація долара на світових валютних ринках і номінальна девальвація гривні до євро, рубля та інших валют породжує спокусу «підтягнути» курс гривні і продемонструвати її «силу». Але із точки зору забезпечення довгострокових інтересів і гарантування стабільності в період розбалансування світових фінансових ринків такий варіант валютно-курсової політики не є раціональним. Україна має негативне сальдо як поточного рахунку платіжного балансу, так й торговельного балансу, та у разі ревальвації гривні дисбаланси наростатимуть, що небажано за уповільнення динаміки надходження іноземних капіталів [2, с. 24-26].

Стійкий дефіцит поточного рахунку платіжного балансу є відображенням низької конкурентоспроможності вітчизняних виробників, нездатних задовольнити зростаючий внутрішній попит або завоювати ніші світового ринку. А низький обмінний курс національної валюти, як відомо, є одним із основних важелів підтримання національної конкурентоспроможності, коли держава та суб'єкти ринку не здатні задіяти інші важелі (інноваційні, зовнішньополітичні та ін.);

стимулювання розвитку внутрішнього ринку капіталів. Стимулювання розвитку внутрішнього ринку капіталів підвищить зацікавленість учасників фінансового ринку України у використанні гривневих інструментів. В даному випадку корисним бути досвід інших країн з перехідною економікою та країн, які розвиваються. Після руйнівних фінансових криз 1990 року уряди країни почали проводити операції, спрямовані на зниження заборгованості в іноземній валюті, і вживати заходи для розвитку внутрішнього ринку позикових капіталів. У країнах із ринками, що формуються, внутрішній ринок державних боргових зобов'язань зріс від 10,3 трлн. дол. у 2007 році до 42,5 трлн. дол. – на кінець 2014 року [1];

посилення контролю за станом державних компаній. Посилення контролю за фінансовим станом державних підприємств-позичальників на міжнародних ринках сприятиме їх оздоровленню. Як відомо, зовнішні позики державних підприємств генерують системні ризики. Неспроможність виконати зовнішні зобов'язання з високою ймовірністю перекриє доступ до фінансування для інших суб'єктів господарювання, що може викликати реакцію корпоративних дефолтів або призвести до дестабілізації фінансової системи України. А тому проблема обслуговування зовнішніх боргів державними компаніями заслуговує на найпильнішу увагу уряду та громадськості [2, с. 25];

проведення рефінансування Національним банком країни довгострокових кредитів комерційних банків. Гроші мають випускатися в обіг під сформовані банками активи інвестиційного спрямування, що попереджатиме утворення девальваційного нависання

зовнішньоборгових зобов'язань корпоративного сектора і сприятиме активізації інвестиційної діяльності в економіці. Створення дієвої системи рефінансування Національним банком України комерційних банків має спиратися на наявність надійного забезпечення у вигляді державних цінних паперів. Тому першочергового значення набуває переорієнтація позикової діяльності уряду із зовнішнього фінансового ринку на внутрішній, поліпшення інвестиційних якостей державних облігацій та формування бази інституційних інвесторів [3, с. 422-428].

Таким чином, можна стверджувати, що реструктуризація державного боргу України відбувалася шляхом трансформування зовнішнього державного боргу у внутрішній, реалізації конверсійних заходів, списання частини боргу у вигляді відсотків за кредитами Національного банку України. Однак необхідно усвідомлювати, що всі ці заходи можуть бути успішними за умови дотримання ряду поточних, проте стратегічно важливих умов: бездефіцитність державного бюджету; прозорість здійснення державних запозичень на стадіях залучення, використання і погашення; налагодження приватизаційних процесів.

Література:

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] / Офіційний сайт. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Загорський В. Боргова політика: концепції та реалії / В. Загорський // Економіст. – 2006. – № 3. – С. 24-26.
3. Пасічник Ю.В. Бюджетний потенціал економічного зростання в Україні: монографія / Ю.В. Пасічник. – Донецьк: ТОВ «Юго-Восток Лтд», 2005. – 642 с.

Прохорчук С. В.

*кандидат економічних наук, доцент,
Міжнародний університет бізнесу і права
м. Херсон, Україна*

РОЛЬ ЛЮДСЬКОГО ФАКТОРУ В ІННОВАЦІЙНІЙ СТРАТЕГІЇ

Найбільш надійний шлях забезпечення конкурентоспроможності в ринковій економіці – це активна наступальна стратегія, впровадження у виробництво власних розробок. Однак, як правило такі процеси пов'язані з великими фінансовими витратами та високим ступенем ризику, а тому необхідно постійно шукати можливості для вдосконалення організації та управління інноваційним процесом.

Одним з найважливіших і не завжди використовуваних належним чином резервів у цьому напрямку є активізація людського фактору. Характерна тенденція останніх років – підвищення уваги до даного фактору з боку великих промислових компаній і для цього використовуються найрізноманітніші підходи – від матеріального заохочення у формі премій або спеціальних опціонів (пакетів акцій компанії, що надаються працівникам безкоштовно або за пільговою ціною за успішні результати роботи протягом певного періоду) до більш складних форм мотивації, які враховують психологію поведінки особистості.

В управлінській науці розроблені та знайшли широке практичне застосування в провідних фірмах розвинених країн різні мотиваційні моделі. Найширшого

Наукове видання

ЕКОНОМІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ КРАЇНИ: НАУКОВІ ПІДХОДИ ТА ПРАКТИКА РЕАЛІЗАЦІЇ

МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

26-27 лютого 2016 року

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та інших даних несуть автори статей. Думки, положення і висновки, висловлені авторами, не обов'язково відображають позицію редакції.

Матеріали друкуються за авторською редакцією.

Адреса редакції: вул. Дворянська, 2, к. 68, м. Одеса, Україна, 65082.
Кафедра світового господарства і міжнародних економічних відносин,
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова.

Підписано до друку 10.03.2016 р. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Цифровий друк. Ум.-друк. ар. 13,49.
Наклад 100 прим. Замовлення № 0316-14.

Надруковано: ФОП Головка О.А.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 4871 від 24.03.2015 р.